

Gausdals Tidende

16. årgang

Gausdal Historielag

nr 1 2003

2002

Gausdal Historielag har i år 2002 hatt aktiviteter på flere fronter. Ved siden av Ulsrudprosjekter har vi hatt markvandring, busstur og forfatterbesøk.

Kulturinnslaget etter fjorårets årsmøte handlet om stavkirka i Bødal. Marthe Stine Fyksen ga en interessant beretning om kirkebygget som for lengst er borte. I stedet for minnes-du-kveld ble det i år busstur til Løiten Brænderi. Det innbefattet bl.a. besøk på Bokloftet og teaterforestillingen En Akevisitt. Guide og skuespiller Gotmar Rustad ga oss en svært humoristisk gjennomgang av potetens skjebne fra fast til flytende form. Ellers har historielaget i samarbeid med Gausdal Folkeakadem i Menighetsrådet i Svatsum hatt forfatterbesøk i form av salmekveld kombinert med adventsmesse i Svatsum Kirke. Oddgeir Bruaset kunne by på et trivelig kåseri om julesangenes tilblivelse ut fra boka si "Hvordan julesangene ble til". Barnekoret i Vestre Gausdal supplerte med sang. Videre har historielaget i samarbeid med Gausdal Bibliotek hatt forfatterkveld i Vestre Gausdal Bibliotek. Eilert Øverland pratet over boka si "Du må våkne det er krig", et lærerikt og informativt tema.

I august var det markvandring på Forsethsætra. Deltakerne fikk se en rik vegetasjon, kulturminner og høre om gamle næringsveier. Været var upåklagelig og Sverre Gran i samarbeid med Jan Sørum gjorde dagen til et svært vellykket arrangement. Oppslutningen var upåklagelig.

Gausdal historielag har vært representert ved stand på ulike arrangementer, som Svatsumsdågårn i august og slektsgranskerdag på Høgskolen i Lillehammer i oktober.

Registreringsprosjektet i Ulsrud har ført til mer enn 1000 registrerte gjenstander. Hovedbygning og føderåd er rydda og vaska. Inventaret på to stabburer er rydda og sortert. Ødelagte vindusruter er skifta, gardsplassen er rydda for kratt. Tekstiler er restaurert og vev montert. Grisehustak og vegg har fått nødvendig førstehjelp. Dugnadsarbeidet er kommet opp i 800 timer. Mange har bidratt. En spesiell takk til lokalmiljøet i Auggedal. Friundervisningens kurs "Kjenn-din-bygd" besøkte Ulsrud under ledelse av Anne Kleiven, som leste om Aanruds Kaffe-Marthe. Elever fra Gausdal videregående skole brukte Ulsrud som kulisser til dramatisering av Aanruds novelle "En vinternatt". Rettssak om testamentets gyldighet er annonsert til 23. april 2003.

BHJ

Det er i år 50 år siden Hans Aanruds død og 140 år siden hans fødsel. Hans Aanrud er dikteren som ga Auggedal en plass i litteraturen. Novellene preges av humor og fortellerglede. Flere auggedøler er portrettert i hans noveller. Til det fineste i hans diktning hører naturskildringene. Aanrud regnes som en av grunnleggerne av hjemstavnsdiktingen i Norge. Her skriver han om en av Vestfjellets perler.

Hilsen til Lillehammer og og Omegns Tourisforening

Av Hans Aanrud

Da jeg hører at min hjembygd, Vestre Gausdal, jaar staar før tur til at bli den vesentlige gjenstand for Deres aarbog, maa jeg faa lov til at sende Dem en hjertelig hilsen og udtrykke min glæde og forventning til at faa se, hvad De fra touriststandpunkt har at fortælle om den vidstrakte fjeldbygd, og hvilke planer De muligens har for dens fremtidsmuligheder som touristbygd.

Det er vel saa, at denne bygd med sine vide fjeldstrækninger fra gammelt av vesentlig har været bygdefolkets, - av fremmede kun besøgt av jægere og fiskere, som forresten synes at ha trives og hygget sig der, idet de, naar de engang havde været der, næsten aarvist kom igjen. Man var sig ikke bevidst at den kunde rumme noget sligt som vi nu pleier kalde touristattraktion.

Og dog findes her en lokalitet, et utsiktspunkt, av de sjeldneste - nu helt glemt, - som maatte ha betingelser for at bli en touristattraktion av rang, kanske ikke for de hastende turister, som bare besøger de berømte steder, fordi de nu engang maa ha været der og ha det at skryte av, men for dem som har trang til saa at si i et syn at fange ind hele vort skjønne Østland fra Jotunheimen til Mjøsbygderne.

Dette utsynspunkt er Herfjeld. Jeg skal ikke her gi mig til at fortælle om eller beskrive utsigterne fra Herfjeld, det ser jeg at Dr. Jens Orning paa en ypperlig og udtømmende maade netop har gjort i et «Aabent brev» til Dem i en Lillehammeravis.

Jeg skal bare benytte leiligheden til at minde om, at engang for 79 eller 80 aar siden var Herfjeldet paa nippet til at bli berømt.

Vi skulde vise vor kronprins, vor senere konge Oskar 2., noget gildt Norge, og Herfjeld blev valgt. Han kom med sin kronprinsesse og *hele sit kronprinselige hof*, og med var naturligvis de høieste norske og svenske autoriteter. Dette forteller ikke saa lite om stedets seværdighed og om hvor let adkomsten allerede dengang var, for det har vel neppe senere hendt at et helt hof og to lands autoriteter har besøgt en høifjeldsudsigt, og Herfjelds navn gik viden om land et par aar. Men lidt efter lidt døde det hen. Det var jo i de aar footouristtrafikken begyndte for alvor, Jotunheimen var opdaget, og alle som kunde kræke og gaa, skulde paa Galhøpiggen.

Og nu ligger Herfjeld igjen vel gjemt og glemt.

Jeg kan ikke la være at fortælle følgende: For et par aar siden tilbragte jeg nogle dage paa et af de store sommerpensionater i Østre Gausdal. Jeg spurgte naturligvis om de ikke pleiet arrangere udflugter fra sommerpensionaterne til Herfjeld, «Herfjeld, nei, hvad var det?»

- "Herfjeld! Viste de ikke det? Den herligste udsigt strax ovenfor Forsethsæteren?" «Aa, jeg mente Verskeid? Jo det hendte nok at man tog udflukter dit, det var det berømte rastested for alle biler over til Valdres.»

Naa, jeg kjendte jo godt Verskeid, fra gammelt kjendt for sin voldsomme vintersno, og nu skal jeg ikke si noget ufordelaktig om Verskeid; det er et vakkert sted og vel skikket til rastested en sommerdag.

Men som utsigtspunkt favner det neppe mer end en tredjedel av udsigten fra Herfjeld.

Og saa - ja, De har nok skjønt at jeg hele tiden har siddet med et hemmelig ærend til Dem - jeg er spendt paa om jeg i aarbogen faar læse at dere vil gjøre Herfjeld til deres egen rasteplads, rydde en bare ganske liten bilvei ditop, kanske ogsaa sætte op en bytte. For jeg tør spaa som sikkert at alle som engang har faat raste der, vil komme igjen mer end en gang.

TILLITSVALGTE
Leder
Birgit Hjelmstad
2653 Vestre Gausdal
Nestleder
Alf Sanden
2656 Follebu
Kasserer
Morten Kleiven
2652 Svingvoll
Sekretær
Gjertrud Klaape
2657 Svatsum
Styremedlemmer
Gunnar Bruvang
2657 Svatsum
Oddvar Fyksen
2651 Østre Gausdal
Sverre Gran
2653 Vestre Gausdal

Leder i boknemnda
Marthe Stine Fyksen
2653 Vestre Gausdal

Leder for fotoregistrering
Tor Korsvold
2652 Svingvoll

Leder for slektsgransking
Magne Bårdslien
2653 Vestre Gausdal

Arkivansvarlig
Kjell Håkon Reistad
2651 Østre Gausdal

**Prosjektansvarlig
videreføring av Garder og
Slekter**
Guro Steine
2651 Østre Gausdal

Ta en titt på vår hjemmeside
<http://www.gausdalhistorielag.no>

Årsmøte

Gausdal Historielag har årsmøte i Østre Gausdal Bygddahus sondag 2. mars kl 1930. Saker kan fremmes for årsmøtet av alle medlemmer. Saker fremmes skriftlig og sendes styrets leder innen mandag 24. februar.

Styret

Medlemsregister

Vi trenger et oppdatert medlemsregister! Ved kontingentinnbetaling, skriv navnet ditt tydelig på giroen i feltet for betalers navn og adresse.

Medlemsmøter

Slektsgranskings- og fotomøter finner sted i våre lokaler i Prestegården hver første mandag i måneden. Denne sesongen står vi igjen med 3. mars, 7. april, 5. mai og 2. juni.

Velkommen!

Gausdalsminner 10 er under arbeid!

Arbeidet krever jevnlig tilsig av stoff og bilder. Ta kontakt med Marthe Stine Fyksen, hvis du har tips til Gausdalsminner!

Levering av materiale til historielagets arkiv.

Vi mottar gjerne materiale for oppbevaring i vårt dertil egnede hvelv. For å sikre forskriftsmessig avlevering og registrering anbefaler vi våre månedlige medlemsmøter eller direkte kontakt med arkivansvarlig, Kjell Håkon Reistad tlf. 90066640.

Utvandrermuseet

Gausdal Historielag planlegger en ny busstur. Denne gang er reisemålet Norsk Utvandrermuseum på Stange. Stedet har ei utstilling om gausdalsjenta Randi Pedersdatter Holtsæteren, født 1860, som utvandret til USA. Vi besøker også Oak Ridge Church, ei nylig gjenoppført nybyggerkirke fra Minnesota. Det finnes muligheter for kildesøking. Turen anbefales!